

De Heer Fr. TIMMERMANS
Gemachtigd Ambtenaar
B.R.O.H. – Directie Stedenbouw
Ministerie van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest
CCN-Vooruitgangstraat 80-bus 1
1035 Brussel

U/ref. : 04/PDF/190258
O/ref. : GM/BXL2.1956/s.445
Bijlage : 1 dossier + twee foto's

Brussel,

Mijnheer de Directeur,

Betreft : BRUSSEL. Philippe De Champagnestraat 23. Vervanging van de ramen. Aanvraag tot regularisatie.
Dossier behandeld door S. De Bruycker.

In antwoord op uw brief van 30 oktober 2008, ontvangen op 31 oktober, hebben wij de eer u te melden dat onze Commissie tijdens haar vergadering van 19 november 2008 over hoger vermelde werken **ongunstig advies** heeft uitgebracht.

De aanvraag betreft een hoekgebouw dat gelegen is in de vrijwaringzone van het beschermde herenhuis d'Ittre. Het gebouw zelf, de voormalige "*Pharmacie centrale de Belgique*", is van de hand van architect P. Vizzavona en dateert uit 1909. Na een brand werd het in 1927 heropgebouwd door architect L. Mercenier die enkele wijzigingen aanbracht en het gebouw ophoogde met een vijfde bouwlaag. In 1986-1989 onderging het een diepgaande renovatie van de interieurs (architect L. Maes). Sedert enkele jaren is in het gebouw het Huis van het Nederlands gevestigd en wordt het beheerd door de Vlaamse Overheid.

De aanvraag betreft de regularisatie van de vervanging van het houten buitenschrijnwerk (ramen) van de voorgevels dat op drie ramen na, in 2007 door nieuw schrijnwerk werd vervangen zonder voorafgaande stedenbouwkundige vergunning. Deze inbreuk werd vastgesteld door de Stad Brussel op 6 december 2007, met het bevel de drie overblijvende oude ramen niet te verwijderen.

Vandaag wenst men deze ingreep te regulariseren. Men stelt dat de vervanging van de oude ramen zich opdrong omwille van hun slechte bewaringsstaat en vanuit een streven naar een betere akoestische en thermische isolatie (U-waarde nieuwe ramen = 1,418). De slechte staat van de oude ramen wordt echter tegengesproken door de 3 nog bewaarde voorbeelden die werden gerecupereerd.

De Commissie heeft ter plaatse de nieuwe ramen bestudeerd en vergeleken met de oorspronkelijke modellen die nog bewaard bleven. Hierbij is ze genoodzaakt vast te stellen **dat de nieuwe ramen een belangrijk verlies aan detaillering met zich mee brachten ten opzichte van de oorspronkelijke ramen**. Hoewel een zekere inspanning werd geleverd om de oorspronkelijke ramen zo goed mogelijk na te bootsen, **kon de kwaliteit en verfijning van de oorspronkelijke modellen niet worden geëvenaard. Zo wijken de nieuwe ramen onder meer af van de oorspronkelijke op de volgende punten:**

- De meeste profielen van de nieuwe ramen zijn iets dikker dan de oorspronkelijke; vooral de kleinhouten zijn minder verfijnd uitgewerkt en bovendien op de beglazing gekleefd in plaats van geïntegreerd in de opbouw van het raamkader.
- Het middendeel van de oude ramen gaat volledig open, terwijl zich in de nieuwe ramen onderaan een vast deel bevindt. Daar waar de verticale stijlen van de oorspronkelijke ramen een continue dikte hebben over de hele hoogte van het raam, ontstaat in de nieuwe ramen hierdoor een afwisseling van bredere en smalle delen die de vloeiende lijn van de oorspronkelijke ramen tenietdoet.
- De detaillering van de sierlijsten ter hoogte van de vloer van de 2de verdieping is vereenvoudigd gereproduceerd waardoor een minder elegante vormgeving ontstaat dan in de oorspronkelijke ramen het geval is.

Deze verschillen zijn duidelijk zichtbaar op de foto's in bijlage.

De Commissie betreurt dan ook ten zeerste de uitgevoerde werken en het feit dat de optie om de oorspronkelijke ramen te recupereren en te restaureren destijds niet werd weerhouden voor het geheel van de ramen. Hierbij wijst ze erop dat ook de integratie van een performantere beglazing (zowel akoestisch als thermisch) in de bestaande kozijnen een oplossing het kunnen bieden. Omwille van het verlies aan oorspronkelijke detaillering bij de vervanging van de originele ramen kan ze de huidige aanvraag dan ook niet onderschrijven. De ingreep heeft immers een negatieve invloed op de intrinsieke erfgoedkundige waarde van het pand.

Met de meeste hoogachting,

G. MEYFROOTS
Adjunct-secretaris

G. VANDERHULST
Wvd.Voorzitter

kopie : B.R.O.H. - D.M.L. (S. Valcke) ; Stad Brussel (overlegcommissie)